جەماوەر

ئامانج . . . واقیع . . . ئایندە

ئەمڕۆ ساڵێک بەسەر تەمەنی هەفتەنامەی (جەماوەردا) تێدەپەڕێت لەم ساڵەدا، (٤٧) ژمارەی (جەماوەر) کەوتۆتە بەردیدەی خوێنەران، بۆیە دەکرێ (٤٧) ژمارە، وەک ئەزموونێک بۆ رۆژنامەگەری ئەهلی و ئازاد لە کوردستاندا، خوێندنەوەی بۆبکرێ. خوێندنەوە بۆ ئامانج و پەیامەکانی ئەو هەفتەنامەیەو ئاستی بەرهەمدار بوونی لە دوو توێیی کاری رۆژنامەگەری کوردیدا، بخرێتە بەر گفتوگۆوە (جەماوەر) لەو ساڵەی تەمەنیدا تا چەند توانی پەیامەکانی خۆی بە خوێنەران بگەیەنێت؟ خوێنەران تا چەند تێبینی ئەوەیان کرد (جەماوەر) بەشێک لە پێداویستیە سەرەکیەکانی خوێنەر لە مافی زانین و مافی رادەربڕین بهێنێتە دی؟ (جەماوەر) چۆن لە (٤٧) ژمارەی خۆی دەڕوانێ و بە چ بەرنامەو تیڕوانینێکەوە، پێ دەنێتە ساڵی دووەمیەوە؟ ئەی واقیعی کاری رۆژنامەگەری کوردی بەگشتی و ئەزموونی واقیعی رۆژنامەگەری ئازاد، چ کاریگەریەکی بەسەر (جەماوەر) بەجێ هێشت؟ ئەم برسیارانە دەکرێ، بابەتی گفتوگۆیەک بن، کە ئێمە بە خۆشحاڵیەوە لە ئێستاو ئایندەدا پێشوازیان لێ دەکەین.

ساڵێک لە تەمەنی (جەماوەر) لە رۆژنامەگەری کوردی و قەڵەمە بوێرەکانی پیرۆز.

ئامانج

(جەماوەر) هەر لەسەرەتای دەرچوونیەوە، تا بەئەمڕۆ، ئەرک و پەیام و ئامانجەکانی خۆی، لەچەند تەوەرێکدا کۆکردۆتەوە، ئەو ئەرک و پەیام و ئامانجانە، جیا لەوەی کە ئەرکی هەر رۆژنامەیەکی ئەهلی و ئازادبن، تاوەکو کار لە پێناو هێنانەدیان بکات، بەڵام ئاراستەو وردەکارییەکانی ئەو ئامانجانە، بەلای ئێمەوە بە ئاقارێکی دیکەدا کەوتبووەوە، بۆیە خەسڵەتەکانی ئەرک و پەیام و ئامانجەکانی هەفتەنامەی (جەماوەر) بوونە ناسنامەی (جەماوەر) و ژمارە دوای ژمارە لای خوێنەران بە ئاسانی تێبینی ئەو رەوتی کارکردنەی (جەماوەر) دەکرا کە بە ئاراستەیەکی تایبەت بۆ هێنانەدی ئەو ئامانجانە هەنگاو دەنێت یەک لە ئامانجە سەرەکیەکانی جەماوەر کارکردن بوو لەسەر بنەمایەکی نەتەوەیی و هەناسەیەکی کوردستانیانە، واتە هێندەی پێمان کرابێت ئەو ئامانجەمان بۆ خۆمان دانا، کە رووپەڕی لاپەڕەکانی (جەماوەر)، هەواڵ و بابەتەکانی، بەتەنها لە مەسەلەکانی پەیوەست بە کوردستانی باشوور قەتیس نەکرێن، بەڵکو هەواڵ و بابەت و مەسەلەی پەیوەست بەپارچەکانی دیکەی کووردستانی گەورە بگرێتەوە، تاوەکو لایەنی هۆشیاری نەتەوەیی خوێنەران زیاتر بکەین و خوێنەرانی هەفتەنامەی (جەماوەر) بە پرسە کوردستانیەکان ئاشنابکەین و بەوەش هەمیشە کار بۆ ئەو تێگەیشتنە بکەین، کە دوژمنانی نەتەوەی کورد، لە هەر پارچەیەک بن، ستراتیژییان بەرامبەر کورد یەکەو رەنگە تاکتیکیان جیاوازبێت، چونکە ئەگەر خوێنەری کورد هۆشیاری نەتەوەیی لە ئاستێکی گونجاودا نەبێت، هێندە ئاسانتر بەرکاریگەری ستراتیژی دوژمنانی نەتەوە دەکەوێت. یەک لە ئامانجەکانی دیکەی ئێمە لە بوارە نەتەوەییەکەدا، برەودانە بە هەستی نەتەوەیی، تاوەکو لەورێگەیەوە ئینتمای نەتەوەیی (تاکی) ی کورد بەخاک و نەتەوەوە زیاتربکەین، ئەمەش بەو میکانیزمەی کەلایەنی زیاتر خوێنەر بەرەهەندەکانی کێشەی نەتەوەیی کوردو دوژمن و ئاراستەو هێزە دژ بەو رەهەندانە، ئاشنابکەین. بۆیە، ئەگەر خوێنەر چاوێک بەژمارەکانی (جەماوەر) دابگێڕێتەوە، زۆر بەروونی ئەو میکانیزمەی لادەردەکەوێت، ئێمە هەندێ جار لە چوارچێوەی ئەم ئەرکەدا، راوسەرنجی ئەوکەس و لایەنانەمان بلاوکردۆتەوە، کە ئاراستەکانیان دژ بە ئاراستەکانی کێشەی نەتەوەیی کورد بووە، تاوەکو خوێنەر هۆشیاری و زانیاری لەسەر ئەو ئاراستە دژانە هەبێت.

هەفتەنامەی (جەماوەر) وەک هەفتەنامەیەکی ئازاد، یەک لە ئامانجەکانی، بلاوکردنەوەی کەلتوری مەدەنییە، بەو حوکمەی کە ئازادی و رەخساندنی دەرفەتی زیاتر بۆ چەسپاندنی ئازادیەکان، ئەو چاوەڕوانیانەن، کە خوێنەر بۆ رۆژنامەیەکی ئازادی هەیە. بۆیە لەم سۆنگەیەوە، یەک لە ئامانجە سەرەکییەکانی برەودانە بە رەوتی دیموکراتیزەکردنی کۆمەڵگای کوردی، چونکە بەبێ دیموکراتیزە کردن و باسک ئەستورکردنی دیموکراسی، مەحالە پێش بینی بوونی ئازادییەکان بکەین، کێشەی بەدیموکراتیزەکردن بەتەنها کێشەیەک نییە کەلە کۆمەڵگای ئێمەدا هەبێت، ئەوەتا جابیر دەڵێت «بەدیموکراتیزە بوون (کێشەی سەردەم)ە چونکە رەهەندی تیۆری و پراکتیکی هەیە، بۆیە گواستنەوەی ململانێ نادیموکراسییەکانی ناو کۆمەڵگا بۆ ململانێیی دیموکراسیانە، والاکردنی پانتایی دیالۆگ و گفتوگۆی جدیانە لەسەر کێشەو مەسەلە هەنوکەییەکان، بەشێوەیەکی گشتی ئەرکی میدیاکانەو بەتایبەتیش ئەرکی رۆژنامە ئازادەکانە، تاوەکو لاپەڕەکانیان ببنە گۆڕەپانی پراکتیزەکردنی دیموکراسیەت، چونکە لە چوارچێوەی فەراهەم کردنی ئەم کەشەدا، ئەوکات دەنگی جیاوازو رای جیاواز، مەودایەکیان بۆ خستنەڕووی تێڕوانینە جیاجیاکان دەبێت، بەمەش رۆژنامە، بەو ئازادیەی بلاوکردنەوەی دەنگ و رەنگە جیاوازەکانی، پانتاییەک بۆ ململانێیەکی دروستی دیموکراسیانە دەرەخسێنی و لە ململانێی توندوتیژو تیرۆرو ململانێی فیزیکی دووریان دەخاتەوە. بەرەخساندنی ئەو دەرفەتەش بۆ پێکهاتە جیاوازەکان و دەنگە جیاجیاکان، هێندەی دیکە کۆمەڵگا لەبەردەم هەڕەشەو مەترسییەکانی چونیەک کردن و کوشتنی جیاوازیەکانی دوور دەخەینەوە بەمەش رێگە لە بەردەم سەرهەڵدانی ئەو هێزانە دەگیرێت، کە هێزی تاکرەهەندن و ئیدیعای پیرۆزی و موڵکداری راستیەکان دەکەن. چونکە، ئەو جۆرە هێزانە، نەک هەر زمانی دایەلۆگ نازانن، بەڵکو دەنگ و رەنگ و رای جیاواز لە خۆیان، لە گۆشەنیگای دوژمنکارانەوە تێی دەڕوانن. بۆیە لە (جەماوەر) هەوڵماندداوە، کە لاپەڕەکانی، زۆرترین دەنگی جیاوازی تێدابێت، تاوەکو بەشداربین، لە نەهێشتنی ململانێ نادیموکراسیەکانی کۆمەڵگاکەمان و گواستنەوەیان، بۆ ململانێ دیموکراسیەکان.

یەک لە ئامانجەکانی دیکەی (جەماوەر) دەستەبەرکردنی زۆرترین ئاستی مافەکانی (تاک)ە لە کۆمەڵگای کوردەواریدا، بەتایبەتی (مافی زانین) و (مافی دەربڕین) بەو پێیەی کە کاری رۆژنامە، ئاگادارکردنەوەی خوێنەرانە، لە پرسە جیاجیاکانی کۆمەڵگا، بەمەبەستی بەشداربوون لە رەخساندنی (رای گشتی) یەکی دروست دا، ئەمەش بەبێ دەستەبەرکردنی (مافی زانین) و (مافی رادەربڕین) ئەستەمە بەدی بهێنرێ،(تاک) یەک لەمافە سەرەکییەکانی (مافی زانین)ە واتە (Right to Know) هەرکات، (تاک) هەستی بەوەکرد کە زۆرترین زانیاری لەسەر پرس و مەسەلە جیاجیاکانی ناو کۆمەڵگاکەی لایە، ئەوکات وێنایەکی تەواوی رەوشی کۆمەڵگاکەی لادروست دەبێت، بەوەش بەپشتبەستن بەو زانینەی کە لەسەر پرسەکانی ناو کۆمەڵگاکەی هەیەتی، دەتوانێ رای خۆی بەشێوەیەک بخاتە روو کە قەناعەتی تەواوی پێ هەبێت. (تاک) هەرکات هەستی بەوەکرد، کە مافی زانینی دەستەبەرە، ئەوکات (هاوولاتی) بوونی خۆی زیاتر هەست پێ دەکات و بەوەش رێگە بۆ بەشدار بوونی لە پرۆسەی بەرێوەچوونی سیاسی، ئابووری، کۆمەڵایەتی و لایەنە جیاجیاکانی تری کۆمەڵگاکەی دەرەخسێت. لەبەر ئەوە، لەروانگەی هەستیاری دەستەبەر کردنی ئەو مافەوە، ئێمە لە هەفتەنامەی (جەماوەر) زۆرمان لامەبەست بوو، کە هێندەی پێمان دەکرێت، زۆرترین (هەواڵ) لە هەفتەنامەکە بلاوبکەینەوە، چونکە، وێڕای ئەوەی کە (هەواڵ) لایەنی سەرەکی رۆژنامەیە، خوێنەری کورد پێویستیەکی زۆری بە (زانین)ی زۆرترین (هەواڵ) هەیە، لێرەشدا، جۆری (هەواڵ)و شێوەی (دارشتنی هەواڵ) ئەو تەکنیکەن، کە بتوانرێ لە رێگەیانەوە، پێداویتسیەکانی خوێنەر بهێنێتەدی. لەم سۆنگەشەوە، زۆرجار ناچار بووین، لەبەرگرنگی بلاوکردنەوەی زۆرترین (هەواڵ)، فۆنتی بچوکترو تایتڵی بچوکتر بەکاربێنین هەر بەتەنها، مافی زانین، ناتوانێ (تاک) بگەیەنێتە ئاستێک کە تەواوی ماناکانی هاوولاتی بوونی خۆی پراکتیزە بکات، بۆیە (مافی رادەربڕین) بۆ (تاک) تاوەکو بە هۆیەوە ئەوەدەربڕێ کە دەیزانی یان بۆچوونێکی لادروست بووە، بەوەش (تاک) بەتەواوی هەست بەوەدەکات، کە مینبەرێک هەیە بۆ رادەربڕین، پانتاییەک هەیە بۆ بەشداربوونی، لە تەواوی پرۆسەکانی کۆمەڵگاکەیدا.

هەر لەم روەشەوە، ئامانجی هەفتەنامەی (جەماوەر) رەخساندنی زۆرترین دەرفەتە بۆ دەنگە جیاوازەکان، بۆ (تاک)ەکانی کۆمەڵگا تا هەڵوێست و بۆچوون و ویستەکانیان بلاوبکەنەوە، بەلای ئێمەوە، بلاوکردنەوەی زۆرترین بۆچوون و تیڕوانین گرنگ بووە، نەک ئاستی فیکری یان ئاراستەی بۆچوونەکان، چونکە ئەوە مەسەلەیەکە لە ئەستۆی خاوەنی بابەتەکەیە، ئەوەی بۆ ئێمە گرنگە هێنانەدی ئەو ئامانجەیە، کە بتوانین متمانە بەخوێنەر بدەین، کە (جەماوەر) زۆرترین دەرفەت بۆ بلاوکردنەوەو بەرجەستەکردنی (دەربڕینە جیاوازەکان)ی تێدایە.

بەوپێیەی کە راگەیاندن لە کۆمەڵگا دیموکراسیەکاندا، دەسەلاتی چوارەمە، بۆیە لەم کۆمەڵگایەی ئێمەشدا، کە لە سەرەتاکانی بەدیموکراتیزە بونەو قۆناغی (خۆگواستنەوە)ی بەو ئاراستەیە تا ئاستێکی باش بڕیووە، بۆیە ئامانجی (جەماوەر) هەر لەسەرەتاوە ئەوە بووە، کەلەبەرامبەر دەسەلاتەکانی کۆمەڵگادا، بەلای دەسەلاتی خەڵکدا بشکێنێتەوەو رۆڵی، چاوی جەماوەر بگێڕێ و ببێتە بڵند گۆیەک بۆ جەماوەر تاوەکو دەنگی چین و توێژە جیاجیاکانی کۆمەڵگا بگەیەنێتە گوێیەکانی دەسەلات. ئەمەش، رێک پراکتیزەکردنی یەک لە بەرپرسیارێتییە گەورەکانی سەرشانی هەر رۆژنامەیەکە، کە رۆڵی (چاودێر) بەسەر هەڵوێست و میکانیزم و ئەدائی دەسەلاتەکانی ناو کۆمەڵگا بگێڕێت.

چاودێر، بەو مانایەی کە(جەماوەر) بەشداریکی کارایێت لە پەنجە خستنە سەر زامەکانی کۆمەڵگاو خستنە رووی چارەسەرییەکان، چاودێر بەومانایەی کەدام و دەزگاکانی دەسەلات، بەردەوام هەست بەوەبکەن، کە جەماوەر میدیایەک و کەناڵێکی راگەیاندنی هەیە تا لەوردەکاریەکانی هەنگاو و پلانەکانی دەسەلات بکۆڵێتەوە. بۆیە، لەو میکانیزمانەی کە ئێمە لە (جەماوەر) لەو چوارچێوەیەدا کارمان لەسەردەکردو خوازیاری بووین و بەردەوامیش کار لەسەر فراوانکردنی دەکەین، میکانیزمی پەردەدانە بەبوونی هەرچی زیاتری (ئاشکرا گۆیی) Transparency چونکە ئاشکراگۆیی ئەو رێکارە گرنگەیە کە تیایدا ماوە بە (تاک)ی هەر کۆمەڵگایەک دەدات، تەواوی لایەنەکانی وێنەی گشتی کۆمەڵگاکەی ببینێ ماوە بە (تاک) دەدات تاوەکو لە کاراکتەری گەمەکەرەکانی ناوکۆمەڵگاکەی بگات و دەرفەتی ئەوەی هەبێت ئەزموونی تەواوی جومگەکانی کۆمەڵگاکەی بکات. هەروەک (میلڤن. ئای. یورفسکی) پرۆفیسۆری مێژوو و سیاسەتی گشتی لەزانکۆی کۆمنۆلێستی ڤێرجینیا لە بابەتێکیدا بە ناونیشانی (بنەما بنچینەییەکانی دیموکراسی The Root Principles et Dem-mo cracy) دا باس لە گرنگی بوونی (ئاشکرا گۆیی) لە کۆمەڵگا دیموکراتییەکان دەکات، کەلەپاڵ بوونی دەستوور، هەڵبژاردنی دیموکراسیانەو سەربەخۆیی دادگاو رۆڵی میدیای ئازادو سنوورداری دەسەلاتەکان و رۆڵی گرووپەکانی فشاردا، پرسی ئاشکرا گۆیی (شەفافیەت) یەک لەو جومگە سەرەکییانەیە، کەدەستە بەری زیاترو باشتر هاتنە ئارای مافەکانی (تاک) دەکات. لەو رووەوە، ئێمە لە (جەماوەر) هەوڵمانداوەو هەوڵیش دەدەین، کە کۆمەڵگەکەمان زیاتر شەفافیەت و شەفاف بێت، ئەمە گرنگیەکەی لەوەدایە متمانە لە نێوان خەڵک و دەسەلات دروست دەکات، شەفافیەت پەیوەندیەکی ئاکتیف لە نێوان تاک و دەسەلات دروست دەکات، شەفافیەت دەبێتە مایەی هەست بەخودکردن لەلایەن (تاک)ەوە ئەوەش (تاک) لەوە دوور دەخاتەوە کە تەنها بوویەکی کارتێکراو (باسیڤ) بێت کە بەو هۆیەوە، هەست بەلاتەریک کەوتن و نەهاتنەدی مافەکانی دەکات و پەیوەندیەکانی لەگەڵ دەسەلات، نەک هەر تەندروست نابن، بەڵکو لە ئەنجامی نەبوونی شەفافیەتدا دەسەلات، دەبێتە ئەو هەرێمە نەدۆزراوەیە بەلای تاکەوە، کە پڕ لە گومان و نادیار بێت، ئەمەش سەرچاوەی سەندنەوەی هەموو جۆرە شەرعیەتێکە، کە دەسەلات بە خۆی بدات، چونکە دواجار هەروەک (ئەبراهام لینکۆڵن) لەساڵی ١٨٦٣ داو لە پێناسەی حکومەتی دیموکراسیدا دەڵێت ئەو حکومەتەیە کە حکومەتی خەڵکەو لەلایەن خەڵکەوە دیاری دەکرێت و لە پێناوی خەڵک دا کاردەکات.. ئەوەشمان بیرنەچێت کە، ئەگەر دەسەلاتێک شەفاف نەبێت و بەرنامەو پلانەکانی، بۆ چوون و هەڵوێستەکانی، کارو بەرهەمەکانی، لەرووی سیاسی و ئابووری و کەلتوری و کۆمەڵایەتی و پەیوەندییە سیاسییەکانی و بوارەکانی دیکەی پەیوەست بە ژیانی خەڵک، بۆ خەڵک روون نەکاتەوە ئەوکات، تاک نەک هەر (مافی زانینی) بۆ دەستەبەر نابێت، بەڵکو ئەو دەسەلاتە سروشتێکی تۆتالیتار وەردەگرێ و دوور دەبێت لە هەموو جۆرەکانی قبوڵ کردنی جیاوازی، لەگەڵ ئەوەشدا خەسڵەتی تاک رەهەندی لەبیرکردنەوەو کردەوەو تیڕوانین بەرهەم دەهێنێ، کە بە تەواوی دژی دیموکراتیزە بوونی کۆمەڵگا دەوەستێتەوە. لەو سۆنگەیەوە، ئێمە ئامانجمان بووە کە جدیانە کار بۆ زیادکردنی ئاسۆکانی شەفاف بوونی کۆمەڵگاکەمان بکەین و لەسەر ئەورێ و شوێنەش بەردەوام دەبین. ئامانجێکی دیکە لە (جەماوەر) بەخشینەوەی مانای راستەقینەی شتەکانە بە نموونە کارکردنی ئێمە بەو ئاقارەدا بووە، کە (دال)ەکان (مەدلول)ێکی خۆیان هەبێت و زیاد لەوە تەفسیری دیکە بۆ ماناکانیان نەکرێت. بە نموونە، ئامانجی ئێمە ئەوە بووە (حیزب) مانای راستەقینەی خۆی، وەک دامەزراوێک یان رێکخراوێک کە بریتییە لە یەکگرتوویی چەند کەسێک بەگرتنەبەری یەک بۆچوونی سیاسی بۆ بەشداری کردن لە ململانێ سیاسیەکان و خستنە رووی باشترین شێوازی کاری سیاسی کە خزمەت کردنی خەڵکی لێ بکەوێتەوە، وەربگرێتەوە، چونکە پێمان وایە لە بەرژەوەندی خودی حیزبەکانیش هەیە، کە (حیزب) مانای (حیزب بوون) لەدەست بدات و مانای دەسەلاتی رەهاو نەتەوەو دامەزراوەی گەورەتر بە خۆ بدات و هەنگاوو کردەوەکانیشی لەچوارچێوەی ئەو مانایانەی کە جیا لە مانای خۆی، تەفسیر بکات.

ئەمانە بەگشتی، ئەو هێڵە گشتیانەن، کە بەکورتی بۆخستنەرووی ئامانجەکانی (جەماوەر) لەسەریان دواین، تا چەندە سەرکەوتوو بووین لە هێنانەدیان؟ چیمان پێکرا؟ ئەوپرسیارانە بۆ خوێنەران و رۆشنبیرانی نەتەوەکەمان بەجێ دەهێڵین، بەڵام ئەگەر بەندە وەڵامی ئەو پرسیارانە بدەمەوە، رەنگە ئەوەندە بڵێم، کە هەنگاوە سەرتاییەکانمان بە ئاراستەی هێنانەدی بەشێک لەو ئامانجانە بڕیووە، بەڵام زۆریان هێشتا ماون بێنەدی، هەڵبەت ئەوەش پەیوەندی بە ئێمەی ستافی (جەماوەر) و ئەو واقیعەوە هەبووە، کە کاری رۆژنامەگەریمان تێدا ئەنجام داوە. بۆیە هەقە گەر بە کورتیش بێت، کەمێک لەو واقیعە بدوێین کە کاری رۆژنامەگەریمان لەماوەی (یەک) ساڵی رابردوودا تیا ئەنجام دا.

واقیع

(جەماوەر) لە کاتێکدا هاتە ناورۆژنامەگەری کوردییەوە، کە کۆمەڵگای کوردەواری لە کوردستانی باشوور، بەدەست هەندێ کێشەوە دەینالاند، بەداخەوە، هێشتا پاشماوەی ئەو کێشانە نەک هەر ماون، بەڵکو خودی هەندێ لە کێشەکان، راست و رەوان هەروەک خۆیان ماون. یەک لە کێشە گەورەکان، واقیعی دووئیدارەیی کوردستانی باشوور بوو، کە هەر لەسەرەتاوە ناچاربووین، لە هەردوو وەزارەتی رۆشنبیری داوای مۆڵەت بکەین. ئەم واقیعی دووکەرتی ئیدارییە، بەتەنها لە پێکهاتەی ئیداریدا رەنگی نەدا بوویەوە، بەڵکو (دووکەرت) بوون، بە تەواوی ماناکانیەوە، لەناو نووسەران و رۆشنبیران و خوێنەرانیشدا رەنگی دابوویەوەو ئێستاش رەنگی داوەتەوە. ئەم واقیعی دوو ئیدارییە، جوگرافیایەکی سەختی بۆکاری رۆژنامەگەری بەگشتی و رۆژنامەگەری ئازاد بەتایبەتی هێنابووە گۆڕێ، بەجۆرێک ئەگەر رۆژنامەیەکی ئازاد ئەگەر لە هەولێر یان لە سلێمانی دەربچێت، بەسە بۆ ئەو کەسانەی سەرپێیانە حوکم دەدەن، تا بە پاشکۆی ئەم حیزب یان ئەو حیزب لە قەڵەمی بدەن. ئەو واقیعی دوو ئیدارییە سایکۆلۆژیایەکی وەهای هێناوەتە گۆڕێ، کە ئەگەر هەواڵێک لەسەر کارێکی پشت پەردەی لایەنێک، یان بەرپرسێک بخەیتە روو، بەس بێت بۆ ئەوەی بەوە تاوانبار بکرێیت، کە ئەو کارە بەفیتێک کراوە.

ئەم واقیعی دوو کەرت بوونە، مەزاجی خوێنەریشی شێواندووە، بەڵام خۆشەویستی بۆ رۆژنامەی (ئازاد)ی لا نەدۆڕاندوون رەنگە ئەو نموونەیە بەس بێت بۆ ئەوەی کە بڵێین، سەرەڕای واقیعی دووکەرتی ئیداری، و دووکەرتی مامەڵە، بەڵام ئەوتێڕوانینە دووکەرت نەبووە کە بۆ کاری رۆژنامەی ئازاد هەیە. زۆریش ئاشکرایە، کە تێڕوانینێکی، ناواقیعی و رووکەشیانە بۆ رۆژنامەی ئازاد، ئەمڕۆ لە باشووری کوردستان بلاوە. ئەوەش بەشێکە لە دەرئەنجامە نێگەتیفەکانی شەڕی ناوخۆ، کەلەمپەری سەرەکی، بەردەم بەرەو دیموکراتیزە بوونی زیاتری کۆمەڵگای ئێمە بووە.

بەشێک لە خوێنەران (کەژمارەشیان زۆرە) دیدگاو تێروانینێکیان بۆ رۆژنامەی ئەهلی و ئازاد هەیە، کەمەحکومە بە چەند شتێک، هەر ئەو مەحکوم بوونەشە، کە بووەتە رێگر لەبەردەم سڕینەوەیان گۆڕینی ئەو تیڕوانینانە. ئەو دیدگایانە، دیدگایەکن، لەسەر چەند پنتێک راوەستاون، لەوانە بڕیاری پێش وەخت، وینایێ پێش وەخت، مکوڕ بوونی پێش وەخت لەسەر نەگۆڕینی ئەم بڕیارو وێنا پێش وەختانە. بەشێکی دیار بڕیاری پێش وەختیان داوە، کە بەگومان بن لەوەی هەر رۆژنامەو گۆڤارو بلاوکراوەیەک، ئەگەر ناوی حیزبێکی لەسەر نەبێت، ئەوا سێبەری حیزبێکە!! بڕیاریان داوە کە مەحاڵە کۆمەڵگای کوردی بتوانێ رۆژنامە نووسی ئازاد و سەربەخۆو رۆژنامەی ئازاد بەرهەم بهێنێ. بڕیاریان داوە کە هەمیشە دوودڵ و بەگومان و رەش بین بن بەرامبەر هەر هەواڵێک کە بەئاراستەی زیاتری ئازادی رۆژنامەگەریدا هەنگاو بنێن. بڕیاریان داوە، کە نیشانەی پرسیار لەسەر هەر هەوڵێک دابنێن، کە لەدەرەوەی ئابووری حیزب و قەڵەمی حیزب و میکانیزمەکانی حیزب بێت وێنای پێشوەختیان لەسەر هەر کارێکی ئازاد هەیە، لە هەمووی کارەسات بارتر ئەوەیە، کە بەشێک لەم بڕیار دەرە پێش وەختانە، مکوڕبوونی پێش وەختەشیان لەسەر نەگۆڕینی ئەم بڕیارو وێنا پێش وەختانە هەیە. لێرەدا واقیعێک هەیە، بەداخەوە زۆربەی ئەوانەی ئەم بڕیارو وێناو مکوڕبوونە پێش وەختانەیان هەیە، کادیر و رۆشنبیرو لایەنگرو ئەندامی لایەنە سیاسییەکانن لەم پەڕی راستیانەوە بۆ ئەو پەڕی چەپیان و لەم پەڕی نەتەوەیی بۆ ئە پەڕی چینایەتی و لەم پەڕی عیلمانییەوە (ئەگەر هەبن) بۆ ئەو پەڕی ئیسلامی. ئەوانەشی کەلە دەرەوەی لایەنە سیاسیەکانن و ئەو تیڕوانینەیان هەیە، بەخۆیان بزانن، یان نەزانن لە ژێر هەمان کاریگەریدان یەکێک لەو خاڵانەی دیکە کەلەمپەرن لەبەردەم برەوسەندنی رۆژنامەگەری ئازادو باسک ئەستوور بوونی رۆژنامە ئازادەکاندا، لاوازی هۆشیاری و ئاستی زانینی پێویستی خوێندنەوەی رۆژنامەکانە لەلایەن هاوولاتیان خۆیانەوە بە ئامارێکی سەرپێیی بۆمان دەرکەوت، کە لە هەرسێ پارێزگای دهۆک و هەولێر و سلێمانی کوردستانی باشوور، واتە بێجگە لە ناوچە تازە ئازادکراوەکانی کوردستان، رێژەی سەدی خوێنەران بەئاستێک نزمە، کە مایەی دڵ تەنگیە، بەجۆرێک کە دەردەکەوێت (نەخوێندنەوە) دیاردەیەکی زەقەو (خوێندنەوە)ی رۆژنامەکان بە جۆرێک نییە، ئومێد بەخش بێت. بەڵگەش ئەوەیە کە تیراژی هەموو رۆژنامەکان، بە رۆژنامەی هەموو حیزبە سیاسییەکان و رۆژنامە ئازادەکان ناگاتە (٥٠) هەزار، ئەوە لە کاتێکدا کە دانیشتوانی هەولێرو سلێمانی و دهۆک نزیکەی (٤) ملیۆنێکە. پڕفرۆشترین رۆژنامە، رۆژنامە ئازادەکانن بەڵام تیراژی رۆژنامە ئازادەکان، لەچاو ژمارەی دانیشتوان، هێشتا بەرێژەیەکی زۆر کەمە. لێرەوە دەبێ دان بەو واقیعەدا بنێین، کەوێڕای لاوازی هۆشیاری کۆمەڵگا، رۆژنامەگەری کوردی بەدەست پاشماوەو بەردەوامی پاشماوەی ئەو رۆژنامەگەریەوە دەناڵێنێ، کە نەیتوانی حەقیقەتی کاری رۆژنامەگەری بە خوێنەری کورد بگەیەنێت، ئەو راستیەش نابێ لەبیربکەین، کەوێڕای هەموو ئەوشتانەی باسمان کرد، رۆژنامە ئازادەکان زیاتر دەخوێنرێنەوەو وەک رۆژنامە حیزبیەکان لە ئۆتوخانەکاندا نابینرێن! ترسنۆکی یان نادڵسۆزی بەشێکی دیار لە سەرمایەدارانی کورد، گرفتێکی دیکەی گەورەی بەردەم رۆژنامەگەری ئازادە. رۆژنامەگەری ئازاد، وەک پرۆژەیەکی سەربەخۆ لە رووی داراییەوە، جگەلە پشت بەستن بەرێژەی فرۆشتن و رێژەی داهاتی ریکلام، پشت بە سپۆرنسۆری سەرمایەدارانیش دەبەستێت.

بەڵام لەواقیعی رۆژنامەگەری کوردیدا، رەنگە ژمارەی ئەو سەرمایەدارانەی کەلە روانگەی دڵسۆزیان بۆ ئازادی رۆژنامەگەری و هاندانیان بۆ هێنانەدی بەشێک لەو ئامانجانەی کە پێشتر باسمان کرد، هێندە کەم بن کە نەکرێ بە پەنجەکانی دەستیش بیان ژمێرین. ئێمە لە هەفتەنامەی (جەماوەر) لە ساڵی رابردوودا، وێڕای سوپاسی بێپایان بۆ چەند دڵسۆزێک کە هەمیشە بەشێک لە گرفتی دراییان بۆ چارەسەر کردووین، بەڵام نەمانبینی خاوەن کۆمپانیایەک یان سەرمایەدارێک، بەشێکی بچووک لەو کێشانەمان بۆ چارەسەر بکات کە رووبەڕوویان دەبووینەوە، زۆرجار، بۆ ئەوەی (گوایا بە تیڕوانینی سەقەتی هەندێک) هاوسەنگیەک لەنێوان، واقیعی دوو ئیدارەیی دروست بکەین، دەبوایە تاکتیکی رەخنەی (پەنجا بە پەنجا) بگرینە بەر، واتە ئەگەر بەفلانە بەرپرسی سلێمانیان بگوتایە پێت خوارە ئەوا دەبوو بە فیسارە بەرپرسی هەولێریش بڵێین (پشتی چاوت برۆیە). بەڵام پێمان وابوو ئەو تاکتیکە زیاد لە موجامەلەیەکی مەحکوم بەدۆڕاندنی (مصداقیەت) چیتر نییە. لە بری ئەوە ئێمە ئەو رێگایە دەگرینە بەر، کە وەک چاودێر، کەم و کوڕی لە کوێ هەبێت دەبێ بخرێتە روو بۆ ئەوەی چارەبکرێ. واتە، ئێمە کە سەنگەری دەرخستنی کەم و کوڕییەکان دەگرین، بۆ چارەسەر کردنیانە. راستیەکی دیکەش هەیە کە ناکرێ نادیدە بگیرێ، ئەویش مەسەلەی (وێران) و (نەوێران)ە لای نووسەران، ئێمە دەرفەتی زۆرمان رەخساند تا قەڵەمی (بوێر) بەختی خۆی لامان تاقی بکاتەوە، بەڵام واقیعەکە بەو جۆرە بوو، کە ئاستی هاتنی بابەتی بوێر بەو شێوازو ئاستە نەگەیشت، کە ئێمە چاوەڕێ و پێشبینیمان دەکرد.

ئایندە

پێمان وایە، رەنگە بەئاوڕدانەوە لەم (٤٧) ژمارەیەی کەلەماوەی یەک ساڵی رابردوودا چاپکراون بتوانین هەنگاوی باشتر بخەینە پلانی ساڵی ئایندەوە، لە هەموو رووەکانی کاری رۆژنامەگەری، تاوەکو بتوانین زۆرترین ئەو ئامانجانە بهێنینەدی، کەئێمە لە (جەماوەر) لەبەرنامەی کاری خۆماندا دامان ناوە، ئەوەی زیاتر لە ئایندەدا چاوەڕێی هاتنەئارای دەکەین، ئاستی زیاتری بەشداری نووسەران و خستنەڕووی جدیانەی ئەو کێشانەو گرفتانەیە کە کۆمەڵگای ئێمەگیرۆدەیەتی. پێمان وایە باش رووخانی رژێمی سەدام، ئیدی چاوەڕوانیەکانی خوێنەران و خەڵکی لە میدیا بەگشتی و رۆژنامەکان بەتایبەتی زیاتر دەبێت ئیدی لە مەودوا، دەرفەتەکان زیاتر کراوەن و مەیدان باشتر رەخساوە، تاوەکو پێگە تاڵەکانی واقیعی رابردوو، نەهێڵین و پێکەوە دەست لەناو دەست بەرەو ئایندەیەکی رووناکتر هەنگاو بنێین، چونکە (دیموکراتیزەبوون) پرۆسەیەکی درێژخایەن و فرە لق و پێویستی بەکات و بەشداری ئەکتیف و زیاتری

هێمن هەورامی